

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

ВІСНИК

Південного регіонального центру
Національної академії правових наук України

JOURNAL

of the South Regional Center of National Academy
of Legal Sciences of Ukraine

Науковий журнал

№ 22, 2020

Одеса
2020

УДК 340(477)(082)
B535

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України
(Наказ МОН України № 261 від 06.03.2015 року (Додаток 13).

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази
Index Copernicus International (Варшава, Польща)

Редакційна рада: *О.В. Петришин*, д.ю.н., проф., академік НАПрН України; *В.Я. Тацій*, д.ю.н., проф., академік НАПрН України; *М.П. Кучерявенко*, д.ю.н., проф., академік НАПрН України; *В.П. Тихий*, д.ю.н., проф., академік НАПрН України; *В.А. Журавель*, д.ю.н., проф., академік НАПрН України; *Ю.В. Баулін*, д.ю.н., проф., академік НАПрН України; *Ю.П. Битяк*, д.ю.н., проф., академік НАПрН України; *В.І. Борисов*, д.ю.н., проф., академік НАПрН України; *А.П. Гетьман*, д.ю.н., проф., академік НАПрН України; *В.Д. Гончаренко*, д.ю.н., проф., академік НАПрН України; *С.В. Ківалов*, д.ю.н., проф., академік НАПрН України; *Н.С. Кузнецова*, д.ю.н., проф., академік НАПрН України; *В.Т. Нор*, д.ю.н., проф., академік НАПрН України; *Ю.С. Шемшученко*, д.ю.н., проф., академік НАПрН України.

Редакційна колегія: *С.В. Ківалов*, д.ю.н., проф., акад. НАПрН і НАПН України — **головний редактор**; *Ю.П. Аленін*, д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України; *В.М. Дрвмін*, д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України; *А.Ф. Крижановський*, д.ю.н., проф. чл.-кор. НАПрН України; *Ю.М. Оборотов*, д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України; *О.П. Подцерковний*, д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України; *Є.Л. Стрельцов*, д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України (науковий редактор); *В.В. Тищенко*, д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України; *В.О. Туляков*, проф., чл.-кор. НАПрН України; *Є.О. Харитонов*, д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України; *О.І. Харитонова*, д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України; *Г.І. Чанишева*, д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН України; *Х.-Й. Альбрехт*, д.ю.н., проф. (ФРН); *Р. Ворд*, д.ю.н., проф. (США); Ює Лілінг, д.ю.н., проф. (КНР); *А.М. Притула*, д.ю.н., доц. (відповідальний секретар).

Відповідальний за випуск *Є.Л. Стрельцов*

Журнал засновано у 2014 році. Виходить щоквартально.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 20641-10461Р від 15.04.2014 року.

Повне або часткове передрукування матеріалів, виданих у журналі допускається лише з письмового дозволу редакції. При передрукуванні матеріалів посилання на журнал обов'язкове.

Адреса редакції:
Південний регіональний центр НАПрН України,
офіс 8, вул. Академічна, 7, м. Одеса, Україна, 65009, тел. (048) 232-07-30.

Сайт — www.prc.com.ua

УДК [342+342.9+346.1](477):341(061.1ЄС)

О.В. Баклан,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри публічного та приватного права
Київського університету імені Бориса Грінченка

ДЕРЖАВНИЙ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО: ОКРЕМІ ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ

Анотація. У статті розглядається та аналізуються окремі погляди та думки вчених юристів та економістів на визначення ролі держави щодо упорядкування суспільних відносин у певних сферах економіки та підприємництва, в окремих галузях суспільного життя тощо. З урахуванням зробленого аналізу, висловлюються власні міркування з окреслених питань.

Ключові слова: державний вплив; економіка; підприємництво; регулювання.

Постановка проблеми. Нині показник індексу інвестиційної привабливості України, який двічі на рік вимірює Європейська бізнес асоціація, підвищився лише на 0,1 бала — (порівняно з першою половиною року) — до 2,96 балів із п'яти можливих, він навіть не досягнув показника за аналогічний період 2018 року (3,7 бала) [1].

На фоні цього дивно виглядають заяви команди Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства та усього уряду про те що урядовці працювали над тим, аби українці відчували зміни якнайскоріше. А саме за 2019 рік до власних здобутків окремі урядовці відносяться наступні показники:

«1. Приватизація: за неповних чотири місяці передали на приватизацію 20 відсотків неефективних ДП, тобто більше 1000 об'єктів. Позбавили тягаря держбюджет, а корупціонерів доходу. Демоніполізовано спиртову галузь, звільнено керівника Укрспирту та 6 спиртзаводів.

2. Оборонна галузь: затвердили план дій, який жодного шансу не дасть на корупцію в Укроборонпромі. Замінили керівництво Держрезерву, ДКАУ, ДСЕК.

3. Агро: ініціювали законодавчий процес запуску землі. Профінансували державні програми підтримки сільського господарства на 4,4 мільярди гривень.

4. Ринок праці: розробили законопроект про “Ринок праці”. Закон збільшить кількість офіційних робочих місць та зарплати.

5. Підприємництво та ефективне регулювання: зменшили кількість перевірок бізнесу з боку держорганів, знизили розміри штрафів для підприємців.

Головні досягнення уряду:

1. Ухвалили рішення, що дозволяє знизити суму в платіжках на 30%.

2. Домовилися про транзит газу, керуючись інтересами українців. Україна — надійний енергетичний партнер (завершили процедуру анбандлінгу Нафтогазу за європейськими правилами).

3. Входимо в активну фазу соціально-економічних змін: реформи охорони здоров'я, освіти, підтримка мікро- та малого бізнесу, захист права власності (боротьба з рейдерством).

4. Програма медичних гарантій. Удвічі збільшили фінансування урядової програми "Доступні ліки", додавши до пакету інсулін.

5. Перезавантажили найтоксичніші владні структури, зокрема Держмитслужбу, Держподаткову, Держгеокадастр, Держгеонадр, Укравтодор та інші.

6. Переводимо державні послуги в онлайн. Уже маємо перші результати (е-кабінет забудовника, бета-версія додатка "Дія" (е-техпаспорт і е-посвідчення), е-транспорт, готуємо до запуску 1 січня е-Малятко)"» [2].

Чому ж тоді при таких досягненнях так повільно покращується індекс інвестиційної привабливості України? Чому він нижчий ніж минулого року?

Спробуємо дещо розібратися у цьому питанні за допомогою думок вчених юристів та економістів, що і є метою даної роботи.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. Традиційно проблематиці щодо державного впливу на економіку та підприємництво, розробці її різноманітних аспектів присвячується у певні часи праці таких авторитетних вчених як Дж. М. Кейнс, А. Маршалл, П. Семюелсон, А. Сміт, Л. Якокка та інших широко відомим дослідникам у зазначеній царині. Останні наукові дослідження та публікації, які присвячені питанням ефективності державного впливу на економіку та підприємництво є у пріоритеті в роботах таких відомих вітчизняних вчених юристів та економістів як Л.К. Воронової, Т.І. Єфіменко, П.С. Єщенко, О.А. Журавського, Т.О. Коломоєць, О.П. Рябченко, Н.О. Саніахметової

та деяких інших. Окремі аспекти державного впливу на економіку та підприємництво (в окремих їх сферах та галузях тощо) викладені в роботах таких вітчизняних дослідників, як А.І. Берлач, А. Бобкова, Д.В. Кравцов, В.І. Курило, Г.В. Макаркина, І.С. Мироненко, В.Ю. Полатай, В.М. Стойка та багатьох ін.

Виклад основного матеріалу. Для постсоціалістичних країн трансформація економічних систем на початку 90-х років ХХ ст. зводилася до вибору однієї з двох можливих стратегій: «шокової терапії» або «градуалізму» (лат. gradus — крок, ступінь) [3, с. 575]. Чи є у цьому найважливішому питанні якась-така стратегія у українській владі (як у нинішньої, так і у попередньої)? Спробуємо проаналізувати.

Економічна політика «шокової терапії» передбачає здійснення радикальних реформ у найкоротші строки. На загальнодержавному рівні здійснюється швидке проведення лібералізації і фінансової стабілізації з одночасним започаткуванням системних інституційних змін в економіці та організації апарату державного управління. При цьому уряд країни, який застосовує стратегію «шокової терапії», має на меті швидке створення вільного ринку і досягнення макроекономічної стабілізації через одночасне швидке вживання заходів короткострокового характеру: лібералізація цін; обмеження зростання заробітної платні та доходів або навіть їх заморожування; помітно різке скорочення бюджетних витрат, централізованих та інших інвестицій, державних дотацій і субсидій; значне обмеження сукупного попиту через зменшення дефіцитного фінансування і підвищення податків; ускладнення умов та можливостей надання та отримання кредитів, жорсткий державний контроль за обсягом грошової

маси в обігу; забезпечення відкритості національної економіки відносно світового ринку через усунення адміністративних обмежень зовнішньої торгівлі, встановлення і дотримання плаваючого обмінного курсу вітчизняної валюти з метою запровадження її конвертованості й подальшої тривалої стабілізації. Невиконання хоча б одного із зазначених пунктів, як правило, ставить під загрозу очікувані результати всієї економічної реформи в масштабах держави. Класичним прикладом економічних реформ за сценарієм «шокової терапії» була і залишається (особливо для України, враховуючи сусідство та відносно схожі стартові можливості) програма радикальних економічних перетворень «план Бальцеровича», започаткована у Польщі з січня 1990 року.

Стратегія «шокової терапії» та економічна політика «градуалізму» передбачають поступовий, поетапний перехід до ринку (вільного або регульованого), який має запобігти високим соціальним витратам і непередбачуваним наслідкам для населення та підприємців зокрема. Як правило, стратегія «градуалізму» трансформаційних процесів реалізовується спочатку експериментально, з наступним поширенням успішного досвіду (лібералізація у будь якій ступені може початися в окремих галузях чи регіонах, які перебувають у кризовому стані, вільне ціноутворення у приватному секторі економіки так само). Ринкові перетворення поступово мають утверджуватися в інших сферах (галузях) економіки (у сфері підприємництва тощо) з появою необхідних елементів загальновизнаної цивілізованої інституційної інфраструктури.

Прихильники стратегії «градуалізму» виступають проти одноактової разової лібералізації цін і швидкої при-

ватизації. На їхню думку, у перебігу реформ вкрай важливо не допустити руйнації виробничо-підприємницького потенціалу і зберегти зайнятість на певному задовільному рівні. Тому прихильники цієї стратегії відводять провідну роль стабілізації виробництва і тільки при сталому випуску продукції вважають за можливе забезпечити безперервне надходження ресурсів, необхідних для підтримання певного рівня споживання та інвестицій і соціальної адаптації населення до умов ринкової трансформації економіки (у сфері підприємництва зокрема). Така економічна стратегія ґрунтується на очікуванні підвищення ефективності зростання доходів унаслідок перманентних часткових реформ в окремих сферах (галузях) суспільного життя, покликаних сприяти наступним, складнішим по структурі економічним перетворенням.

За таких обставин обрана стратегія «градуалізму» висуває особливі вимоги також до уряду країни. Насамперед прихильники поступових економічних заходів мають бути здатними не звернути з курсу реформ при появі перших (як правило, відчутних) ускладнень і зуміти подолати або мінімізувати побічні негативні ефекти вибіркової лібералізації економіки. Оскільки ринок і планове господарювання певний час співіснуюватимуть, у приватних осіб-підприємців і юридичних осіб-підприємств може з'явитися могутній стимул до одержання легкого прибутку завдяки переміщенню товарів і фінансових ресурсів із дешевої і контрольованої державою сфери економіки у лібералізовані галузі підприємництва з вищими цінами та дивідендами. Усе вищезгадане створює сприятливі передумови для корупції і тінізації економіки, що, як відомо, особливо актуально для України.

Христоматійним в світі прикладом вдалого переходу до ринкового господарства через стратегію «градуалізму» є досвід Китаю, який з 1978 р. поступово розгортав і заохочував ринкові механізми; децентралізував умови, процес та компетенцію прийняття економічних рішень; розширював матеріальні, моральні та національні стимули й конкурентні засади економіки. На початку і навіть нині китайським реформам властиві поетапність, експериментальний підхід, заснований на методи спроб і помилок, а способи, інструменти і форми перетворень суттєво відрізнялися за сферами (галузями) застосування, регіонами й санкціонувалися центральною владою тільки після помітних успіхів на місцевому рівні.

Враховуючи зазначене, можна зробити проміжний висновок про те, що досвід більшості країн з перехідною економікою, здобутий на межі ХХ–ХХІ століть, свідчить, що вибір між «шоковою терапією» і «градуалізмом» є досить умовним. Хоча все більше й більше дослідників розвитку економіки і підприємництва віддають перевагу неоліберальній парадигмі розвитку [4, с. 28–47]. Так, стратегія «шокової терапії», зосереджуючи увагу на фінансових і цінових питаннях, є лише першим кроком у тривалому процесі перетворень і потребує подальшого розвитку. Так само навіть найрадикальніші реформи обов'язково використовують елементи стратегії «градуалізму». Тому, слід підтримати думку В.Г. Бодрова [3, с. 575-576] про те, що діалектика державних і ринкових регуляторів економічного оновлення в Україні на сучасному етапі потребує посилення регулюючої ролі держави з огляду на системну перебудову економіки, поглиблення її ринкової трансформації.

Зі зміцненням ринкових структур і механізмів, забезпеченням їх автономного функціонування і соціальної спрямованості змінюватимуться характер і межі державного втручання. Але поки що утвердження в Україні моделі економічного зростання, заснованої на активному стимулюванні всебічного розвитку ринкових відносин і використанні регульованих державою механізмів, є однією з базових позицій економічної стратегії.

В цьому ж напрямі деякі теорії державного впливу на економіку та підприємництво в правовій науці наприкінці ХХ ст. вдало проаналізувала відома вітчизняна вчена Н.О. Саніахметова [5], яка зазначає що правове регулювання в сфері підприємництва, як будь-який державний вплив на економіку та підприємництво обґрунтовується прихильниками теорії «недосконалості ринку» («market failures»). Відповідно до цієї теорії, у випадку коли абсолютно вільний ринок зазнає невдач, державне регулювання може покращити економічну ситуацію [6, с. 71, 99, 109-113; 7, с. 17, 45, 98]. Яскраво ця теза підтверджується тим самим китайським досвідом правового регулювання економіки та підприємництва. Чинниками, які сприяють розвитку підприємництва, як стверджує відомий дослідник цього напрямку В. Попов в КНР є: в країні проводиться поступова, а не «обвальна» демократизація; на початку реформ влада Китаю запроваджувала поступову дерегуляцію, а нині запроваджує поступову економічну лібералізацію; влада дотримується «плюралізму форм власності та контролю»; запроваджується потужна експортно-орієнтована державна політика; умисно занижується валютний курс через накопичення валютних резервів, що стає інструментом стимулю-

вання експортно-орієнтованого росту [8, с. 346].

За іншими поглядами необхідність державного регулювання економіки, насамперед, ґрунтується і на теорії «громадського інтересу» («public interest») [9; 10]. Суть цієї теорії полягає в тому, що якщо вільний ринок не здатний до ефективного розміщення ресурсів і задоволення вимог споживачів, то держава має регулювати цей ринок для трансформації економічного положення в інтересах суспільства. Це є реальністю у багатьох країнах світу. Так, наприклад, президент США Дональд Трамп, у зверненні до Конгресу, наголосив, що протягом двох минулих років його адміністрація рухалася з «наполегливістю та історичною швидкістю», щоб протистояти проблемам, якими нехтували лідери обох партій протягом багатьох десятиліть. «Ми створили 5,3 млн нових робочих місць, і що важливо, додали 600 тис. нових виробничих робочих місць», — наголосив він, додавши, що економіка країни процвітає, як ніколи раніше [11]. Теорія «громадського інтересу» в деяких положеннях критикується в літературі прихильниками теорії «секціонального (галузевого) інтересу» («sectional interest»). Вони не безпідставно вважають, що державне регулювання ефективно може бути застосовано лише в окремих сферах (та галузях) економіки та підприємництва, і призначене для розвитку саме цих сфер та галузей [12; 13]. Це положення є також актуальним для України, яка швидше за все не зможе одночасно оздоровити всі галузі власної економіки.

Також у цьому контексті, правильно висловлюються П.С. Єщенко і А.Г. Арсеєнко [4, с. 28-30], які підкреслюють, що за останні сто років у цивілізованих країнах з капіталіс-

тичним способом виробництва, де контроль над капіталом здійснюють переважно власники засобів виробництва і головною метою є отримання максимального прибутку, використовуються дві концепції економічної ролі держави: кейнсіанство і лібералізм. Представлені економічні теоретичні концепції капіталістичного способу виробництва, починаючи з загальної теорії Дж.М. Кейнса, на відміну від засновників класичної школи та неокласиків розглядають національну економіку як поєднання не одного, а двох начал: 1) конкурентного ринку на основі приватної власності, включаючи монополію; 2) регулюючої ролі держави.

У цьому ж сенсі слід зазначити, що для кейнсіанства (і його варіантів) характерно те, що держава в особі компетентних регуляторних органів є активним і рівноправним економічним суб'єктом ринку. Але це повинно бути економічно обґрунтовано. Наприклад у цьому контексті, не зовсім позитивним прикладом в Україні є активна діяльність майже постійного виходу на міжбанківські валютні торги Національного банку, що є нонсенсом навіть для постсоціалістичних країн Європи, де подібне регулювання є рідкісним виключенням.

В той же час навпаки концепція лібералізму в різних його формах, включаючи такий модний нині напрям, як монетаризм, має генетичний зв'язок з теорією вільного ринку, вільної конкуренції А. Сміта і А. Маршалла. Представники цього напрямку вважають корисним мінімізувати адміністративно-правовий вплив на підприємництво не схвалюють його глибокого проникнення його в ринкову економіку, не допускають широкого втручання державних органів у будь які сфери (галузі) промисло-

вості та підприємництва. Держава, на їхню думку, в цілому необхідна, але роль її в економічному розвитку не визначальна. Прихильники різних концепцій лібералізму бачать економічну роль держави лише в нагляді за дотриманням законодавства щодо функціонування ринкової економіки, про що сьогодні неодноразово декларується у ЗМІ представниками нової української влади. Чи корисні подібні підходи для України? Враховуючи рівень корупції в державних органах, — досить сумнівно.

Таким чином можна зробити також проміжний висновок про те, що, **що жодна з цих концепцій у реальній економічній практиці в чистому вигляді ніколи не застосовується**, оскільки життя є завжди складніше і різноманітніше будь-яких теоретичних концепцій [7, с. 30].

Отже, аналізуючи положення теорій державного впливу на економіку та підприємництво, автор статті повністю солідарний з Н.О. Саніахметової, яка на підставі власних досліджень регулювання підприємництва [5, с. 84-85] робить наступний влучний узагальнюючий висновок: «Оскільки регулювання економіки приймає безліч різноманітних форм і впливає різноманітними засобами, зрозуміло, що немає єдиного пояснення його підстав та можливих позитивних результатів впливу на економіку. Державне регулювання ринкової економіки в усіх його проявах охоплює таке велике число ринків товарів та послуг і настільки істотно різниться за формою та обсягом, що однією теорією важко пояснити бодай частину випадків регулювання».

Справедливим та правильним також виглядає ствердження, що окремі теорії мають свої позитивні сторони, однак у цілому кожна з них не

здатна повністю пояснити та обґрунтувати державне регулювання економіки [5, с. 85].

Так, згідно з теорією «недосконалості (невдачі) ринку», єдиною основною метою регулювання є максимізація добробуту суспільства шляхом оптимального розміщення ресурсів. Але при цьому не враховується характер регулювання як процесу, здійснюваного конкретними державними органами і посадовими особами, а також і інші фактори, що впливають на державне регулювання економіки.

В той же час, теорія «громадського інтересу» також не досконала, оскільки вона не пояснює механізм, шляхом якого невдача ринку після її виявлення стає предметом державного регулювання. Разом із тим такі важливі сфери (та галузі) регулювання, як антимонопольна і конкурентна політика, захист прав споживачів, регулювання концентрації підприємництва в адміністративно-територіальних одиницях цілком зрозумілі з точки зору теорії «громадського інтересу». Діяльність великих монополій може призвести до недосконалості й невдачі ринку в країні різними засобами. В інтересах громадськості, тобто з метою поліпшення ефективності розміщення ресурсів, застосовуються антимонопольні засоби державного регулювання, що призначені впливати на монополію. У цьому сенсі, варто погодитися, що теорія «громадського інтересу» як теорія регулювання більшим чином здатна допомогти та пояснити необхідність антимонопольної політики як складової регулювання економіки та підприємництва.

Одночасно, коли антимонопольна політика, а також захист прав споживачів чи регулювання концентрації підприємництва чи контроль за забрудненням навколишнього середо-

вища, можуть розглядатися як прояви здійснюваної в громадських інтересах відповіді держави на поведінку вільного, нерегульованого ринку, є багато інших випадків регулювання, що не можуть бути пояснені, виходячи з теорій «недосконалості (невдачі) ринку» і «громадського інтересу». Це насамперед адміністративні заходи. Так, наприклад, встановлення квот і тарифів, значні субсидії окремим підприємствам і націоналізація галузей промисловості, що не є природними монополіями, — це випадки регулювання ринкової економіки, що не мають прямого відношення до невдачі ринку і не можуть бути пояснені, виходячи з теорії «громадського інтересу».

З цього питання можна відшукати необхідну відповідь за допомогою теорії «секціонального (галузевого) інтересу», яка хоч і здатна пояснити необхідність державного регулювання в окремих галузях економіки, але і ця теорія також не дає повного розуміння необхідності і вдалих способів регулювання економіки. Зокрема, ця теорія не здатна пояснити такі засоби регулювання економіки, як заходи захисту прав споживачів або захисту навколишнього середовища від забруднення, що застосовуються протягом останніх десятиліть у розвинених країнах світу. В таких випадках для пояснення необхідності державного регулювання більш переконливою виглядає положення теорії «громадського інтересу».

Підсумовуючи, варто підтримати та далі розробляти думку, про те, що обґрунтування необхідності державного регулювання економіки (та її основи підприємництва) залежить від конкретної сфери (галузі) регулювання

[5, с. 85-86], при цьому слід наголосити, що адміністративні нормотворчість та розпорядництво органів публічної влади ніяким чином не повинні суперечити та протиставлятися економічній доцільності.

До цього доцільно додати такі вдалі практичного спрямування зауваження І.С. Мироненко про те, що адаптація законодавства України до законодавства Європейського союзу у галузі адміністрування податків та зборів повинна проводитися з урахуванням певних особливостей української національної правової системи, економічних, соціальних та політичних умов розвитку українського суспільства. Станом на сьогодні існує багато вдалих зарубіжних прикладів об'єднання функцій митної і податкової структур, серед яких Великобританія, Канада, Естонія, Ізраїль, і які можна взяти за основу. Але на думку молодшої вітчизняної дослідниці, яку також слід визнати цікавою та підтримати, більш ефективнішим для України слід вважати досвід поділу податково-митного органу Великобританії на підрозділи в залежності не від категорії платника податків, а від самого виду податку, який має контролюватися [14, с. 185-186].

Найголовнішим вважаємо, що на практиці запровадження зазначених та багатьох інших науково обґрунтованих та доречних засад у правосвідомість та праворозуміння вітчизняних державних діячів найвищого рівня буде кроком уперед на шляху розробки та побудові в Україні так званої «сучасної дайсієвої концепції правовладдя» щодо справедливої і чесної оптимізації суспільних відносин у сфері економіки та вітчизняного підприємництва тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шпак І. Індекс інвестиційної привабливості України повільно покращується / <https://gmk.center/ua/news/indeks-investprivablivosti-ukraini-povilno-pokrashhuietsya/>
2. Милованов Т.С. 5 перемог від Мінекономіки / <https://rubryka.com/2019/12/30/mylovanov-nazvav-p-uyat-peremog-minekonomiku-ta-peremogy-uryadu-za-2019/>
3. Бодров В.Г. Трансформаційні процеси в перехідній економіці / В.Г. Бодров // Політична економія / за ред. проф. В.О. Рибалкіна, проф. В.Г. Бодрова. К. : Академвидав, 2004. 671 с.
4. Єщенко П.С. Нова парадигма розвитку економіки — настійливе веління нашого часу / П.С. Єщенко, А.Г. Арсеєнко // Економіка і прогнозування. — 2011. № 2. С. 28-47.
5. Санахметова Н.О. Регулювання підприємницької діяльності в Україні (організаційно-правові аспекти) : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07 / Санахметова Ніна Олексіївна. О., 1998. 403 с.
6. Claire Wilcox. Public Policies Toward Business : 3 ed. / Wilcox Claire. — Homewood, Ill : Richard D. Irwin, 1966. — 264 p.
7. Dudley F. Pegrum. The Public Regulation of Business / F. Dudley. — Homewood, Ill : Richard D. Irwin, 1965. 323 p.
8. Попов В. «Пекинский консенсус» против «Вашингтонского»: «азиатские ценности» более конкурентоспособны, чем либерализм? // Прогнозис. 2007. № 3. С. 344-347.
9. Посібник з публічно-приватних партнерств / Уайт Е., Дезілець Б., Маслюківська О., Шевчук Ю. — Агентство США з міжнародного розвитку (USAID), 2008-2009. 80 с.
10. Elisha E. Andrews. The United States in. our Time / Elisha E. Andrews. — New York i Carles Scribner's Sous, 1963. — 915 p.
11. Пушкарук Н. Чому президент США у щорічному зверненні до Конгресу закликав партії до єдності / <https://m.day.kyiv.ua/uk/article/den-planeti/tramp-na-rozdorizhzi>
12. Бобкова А. До питання господарського керівництва екологічним підприємством / А. Бобкова // Право України. 2010. № 8. С. 26-32.
13. Макаркіна Г.В. Модель оптимізації розвитку економіки індустріального регіону в умовах невизначеності інформації / Г.В. Макаркіна // Економіка і прогнозування. 2008. № 4. С. 139-151.
14. Мироненко І.С. Адміністративно-правові засади діяльності Державної фіскальної служби України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / І.С. Мироненко. Львів, 2017. 231 с.

Аннотация. В статье рассматривается и анализируются отдельные взгляды и мнения ученых юристов и экономистов на определение роли государства по упорядочению общественных отношений в определенных сферах экономики и предпринимательства, в отдельных областях общественной жизни также. С учетом сделанного анализа, высказываются собственные соображения по отмеченным вопросам.

Ключевые слова: государственное влияние; экономика; предпринимательство; регулирование.

Summary. The article examines and analyzes the individual views and opinions of legal scholars and economists on defining the role of the state in ordering the ordering of public relations in certain spheres of economy and entrepreneurship, in certain branches of public life, etc.

Traditionally, the problems of state influence on economy and entrepreneurship, development of its various aspects are devoted in certain times of work of such authoritative scientists as J.M. Keynes, A. Marshall, P. Samuelson, A. Smith, L. Iacocca and other well-known researchers in the specified area. Recent scientific researches and publications on the issues of the effectiveness of the state influence on the economy and entrepreneurship are a priority in the works of such well-known domestic scientists lawyers and economists as L.K. Voronova,

T.I. Efimenko, A.A. Zhuravsky, T.O. Kolomoets, A.P. Ryabchenko, N.O. Saniakhmetova and some others. Some aspects of state influence on economy and entrepreneurship (in their separate spheres and industries, etc.) are described in the works of such domestic researchers as A.I. Berlach, A. Bobkova, D.V. Kravtsov, V.I. Kurilo, G.V. Makarkina, I.S. Mironenko, V.Yu. Polatay, V.M. Stoyka, P.S. Yeshchenko and many others.

Currently, the European Investment Association's twice-a-year investment attractiveness index has increased by 0.1 points – (compared to the first half of the year) – to 2.96 points out of five, it did not reach the same period in 2018 year (3.7 points) .

Against this backdrop, statements from the Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture and the entire government that the government is working to ensure that Ukrainians feel the change as soon as possible, are striking.

Why, then, is the index of investment attractiveness of Ukraine so slowly improving? Why is it lower than last year?

Therefore, the purpose of this paper is to try to understand something somewhat with the help of the opinions of legal scholars and economists.

As a conclusion, it is proposed to support and further develop the opinion that the justification for the necessity of state regulation of the economy depends on a specific sphere (branch) of regulation, as repeatedly known by such a well-known researcher as N.O. Saniakhmetova.

To this it is expedient to add such successful practical direction to the remark of the young researcher I.S. Myronenko that the adaptation of the Ukrainian legislation to the legislation of the European Union in the field of administration of taxes and duties should be made taking into account certain features of the Ukrainian national legal system, economic, social and political conditions of development of Ukrainian society.

As of today, there are many successful overseas examples of integration of customs and tax structures, including the United Kingdom, Canada, Estonia, Israel, which are recommended as a basis. This opinion should also be found interesting and supported, and more effective for Ukraine is the experience of dividing the UK tax authority into divisions, depending not on the category of taxpayer, but on the type of tax to be controlled.

Based on the analysis made, we express our own considerations on the issues outlined.

Keywords: _____?